

Žiemos ėriukas

JIS NEGALEJO SUVOKTI, kaip ji pajėgė išmaitinti jį sniege. Tuo labiau su kuo – jei išvis su šios žemės padaru – ji galėjo susiporuoti.

Tai atsitiko 1613 metais kalnuose apie Butangeną žmogui vardu Eirikas Heknė. Jis atkako čia statyti spąstų žvyrėms, visą rytą šliuožęs slidėmis tarp kreivų berželių pramaišiu su eglėmis, kol pasiekė viršutinę miško ribą.

Tuomet priešais nusileido kranklys.

Tikriausiai kranklys? Eiriką akino šviesa ir jis teįžiūrėjo mirgant kažką juodą ir nuo snapo nukarusias mėsos atplaišas. Saulė taip plieskė, kad sniegas įgavo žydrą atspalvį. Paukštis nuskrido gilyn į kalnus, o Eirikas prišliuožė arčiau.

Prieš jį gulėjo negyva avis. Vilna tokia susivėlusi ir sušalus, kad atrodė kaip pusnis. Akių obuoliai iškapoti, o iš paukščio pėdsakų aplinkui matėsi, kokia tvarka jis ją aplesė. Iš akiduobių dar šiek tiek sunkėsi skystis. Turbūt nugaišusi šįryt.

Pasitaikydavo, kad avys nuklysta. Taip ir laigo ratais, kol prisninga ir anksčiau ar vėliau jas pagauna ernis – dažniausiai anksčiau.

Bet ne šįkart. Dieve brangus, juk vasario mėnuo.

Jis pažvelgė į plikas kalnų viršūnes. Kaip skyrėsi vaizdas nuo to, kurį matai vasarą ir rudenį, kai pievose ganosi karvės ir avys, o į tinklus plaukia upėtakiai ir palijos. Dabar visai kitas pasaulis.

Akinantis, klastingas. Visa smulkmė pradingusi, o visa, kas dinginga, dar labiau išaugę. Akmenys, krūmai, upeliai ir kiti kelrodžiai po storu – arba giliu, priklausomai nuo to, kas esi, – sniego sluoksniu. Balti kalnai stūksojo žydro dangaus fone, meluodami apie atstumą iki jų: ateik, žmogau, ateik, tu nesusalsi pakeliui.

Negyva avis jam už nugaros sumekeno.

Eirikas sustingo, tada lėtai apsisuko. Avis krestelėjo galvą ir kraujo lašai nutiško ant sniego. Turbūt mėgino atsispirti, bet kojos buvo negyvai sušalusios. Ji pasižiūrėjo į jį be akių, nesuprasdama, ar jis kranklys, ar žmogus, – ir koks gi galų gale skirtumas?

Kad tik viskas greičiau baigtųsi, štai kas tau dabar terūpi.

Jis išsitraukė peilį, kad išlaisvintų ją iš gyvenimo. Įkišo rankas tarp sušalusios vilnos ir šonkaulių ieškodamas širdies. Eirikas Heknė niekada nemėgo atimti gyvybės, bet mirtis iškart yra galutinė ir nedaloma. Gyvybė, priešingai, gali nusekti iki pusės, ketvirčio, tada vėl prisipildyti, bet tik ne šiuo atveju, kai jos beveik nebėra.

Tada jis pajuto kitokį judesį, gyvesnį. kažkas tartum atsilaisvino nuo avies nugaros, sniegas pažiuro į šalis ir išlindęs padarėlis pažvelgė į jį akimis. Smalsiomis ir guviomis akimis.

Ėriukas. Perkaręs ėriukas didžiulėmis akimis.

Eirikas prisitraukė jį artyn. Tuomet pamanė, kad vilnos žvilgesys tėra regėjimo apgaulė, bet vėliau kartu su dukterimis įsitikino, kad išorinis kailis tikrai raibuliavo taip, kaip pasirodė iš pirmo žvilgsnio. Ilgas kaip avino gaurai apie kaklą, žėrintis kaip sidabras. Apatinis kailis minkštas kaip kiškio. Ėriukas spardėsi ir atrodė sveikas.

Atsiradęs pasaulyje taip pat, kaip ir visi žiemos ėriukai. Motina tikriausiai buvo iš tų jaunų avių, apie kurias sakydavo, kad jos „pavasariį bergždžios“. Jas išleisdavo ganytis su visomis ir jos pradėdavo rujoti vasarą. Tuomet kažkam ištrūko avinas, galbūt kur nors anapus kalnų, atkako čionai ir sutiko ją.

Taip nutikdavo.

Ne per dažniausiai, bet kartkartėmis pasitaikydavo.

Toks ėriukas ateidavo į pasaulį rudenį, negeru metų laiku tam, kuris ką tik gimęs ir mažas, nes lietus jau šaltas, o vėjas žvarbus, lyg patys kalnai perspėtų: eik šalin, grįžk į kaimą, greitai mes būsim visai kitokie.

Eirikas apsisprendė. Įkišo peilį atgal į makštį, iškasė avį iš sniego ir pabandė išspausti iš spenių pieno, bet viską, ką turėjo, ji jau buvo atidavusi.

Jis atsistojo su ėriuku glėbyje. Pažvelgė į eglę tolėliau ir suprato, kaip juodu išgyveno. Žievė buvo nugremžta, o apatinės šakos sugrauztos, kiek tik avis gali pasiekti atsistojusi ant dviejų kojų. Kamieną supo kietai sutrypto mėšlo ratas. Pradėjus snigti, jie įsikurdavo po tokiomis eglėmis. Viską nugrauzę nusikapanodavo iki kito medžio. Bet jaunai aviai tai buvo pirma žiema ir ji dar nebuvo perpratusi, kad sniegas turi vieną svarbią savybę: priešingai nei lietus, jis neskuba, tik gula vis storesniu ir storesniu sluoksniu, ir juodu su ėriuku kiekvieną kartą klimpdavo vis giliau. Po paskutinio gausaus snygio alkis turbūt vėl išviliojo juodu į baltas pusnis, bet jie jau buvo pernelyg išbadėję, o sniegas per gilus, todėl jiems nepavyko pasiekti kitos eglės ir teko sustoti čia, ir vienintelis dalykas, kurį ji dar pajėgė, tai ginti tą, kurį atsivedė.

Eirikui pačiam net kelias dienas teko regėti, kiek jėgų moteriai reikia išleisti į pasaulį vaiką, ir ilgos žmonos gimdymo kančios, pasibaigusios mirtimi, sužadino priešingas jo savybes: gebėjimą greitai apsispręsti, visišką pasitikėjimą pirmu įspūdžiu ir beprotišką staigumą, kuris arba baigdavosi visai blogai, arba su kaupu atsipirkdavo. Šia savybe pasižymės ir ateities kartos, o kaimiečiai tai pramins *Heknių būdu*. Jie nusprendavo greitai ir nuomonės nekeisdavo, nesvarbu, ar sprendimas nuvestų juos į spąstų duobę, ar užkeltų ant sosto.

Kaip ir dabar. Staiga jis suprato, kas šiam ėriukui lemta, ir tą pačią akimirką išvydo savo dukteris. Jis paslėpė ėriuką po paltu, čiupo avį už kojų ir užsimetė ant sprando. Sulysusią, bet tokią snieguotą, kad dydžiu prilygo nedideliam lokiui.

Slidės visą kelią žemyn iki kalnų ganyklos linko nuo svorio. Po drabužiais tirpo sniego gniutulai, per pilvą tekėjo vanduo.

Atrodė, kad ėriukas vis traukiasi ir traukiasi, o kai nuo jo visiškai nutirpo sniegas, jausmas buvo toks, lyg neštum ant juosmens kaulų maišelį, nors avis taip ir liko sunkiu, šaltu pečius slegiančiu ledo luitu.

Heknės tuo metu palikdavo gyvulius žiemoti kalnuose, nes kelias į kaimą buvo ilgas ir sunkus. Jis vedė per tarpeklius, kur nuo kiekvieno žingsnio riedėdavo akmenys, per klatingas brastas, o galiausiai gležnu liepteliu per Brėją, upę, kuri tekėjo iš kalnų į kaimą. Tenai žemės buvo nedaug, o ir ši leidosi stačiai žemyn, tačiau kalnuose be galo be krašto driekėsi vešlios ganyklos. Tokia buvo gamta, o gamtos įveikti neįmanoma. Užuoat eikvoję jėgas sunkiai suvokiamam triūsui ir tempę kerpių ir pelkėse nušienautos žolės prikrautus vežimus žemyn į kaimą, jie gabendavo viską į erdvas daržines kalnų ganyklose. Ten karves palikdavo ir užėjus šalčiams, ir tik tuomet, kai kažkuriuo metu po Kalėdų šienas baigdavosi, gyvulius parvarydavo atgal į kaimą, nes tuomet pelkės ir upės jau būdavo užšalusios.

Eirikas buvo susirentęs kalnų ganykloje naują trobelę. Erdvią ir ištaigingą, nes tuo metu pinigų šeimai netrūko. Jo dukterys Halfrida ir Gunhilda, suaugusios ties klubais ir žmonių vadinamos tiesiog Heknių dvynėmis, pernai baigė mokslus Dovrėje ir buvo vienos geriausių audėjų Gudbrandsdalene. Mainais už audinį su trimis karaliais Eirikas gavo vežimą muilakmenio blokų. Iš jų sumūrijo šioje troboje židinį, ir šis minkštas pilkai melšvas akmuo per naktį gerai išlaikydavo šilumą.

Eirikas padėjo avį su ėriuku priešais židinį ir davė jiems šieno. Sniego gumulai avies kailyje ištirpo ir ant aslos susikaupė balutės. Jis negalėjo atsistebėti šiuo sidabrinu ėriuku. Sunku pasakyti, kas per avinas pasitaikė. Tikrai ne iš Butangeno.

Jeigu išvis tai buvo avinas.

Jis prasėdėjo visą vakarą, kol sudegė balanos. Aviai nereikėjo nieko matyti, kad galėtų atlikti tai, ką reikėjo, ir Eirikas Heknė užmigo žiūrėdamas, kaip ji laižo ir tvarko liesą kaip kartis ėriuką.

Atsibudęs pamatė, kaip ėriukas baksnoja motiną. Ji buvo negyva, ir stambaus vyro akys sudrėko nuo ašarų. Galbūt avis

suprato, kas vyksta. Gal ji mąstė panašiai kaip nepagydomai sergančios motinos, kai suvokia, kad vaiku pasirūpins kiti. Tu saugus, tu gyvensi, dabar galiu ir numirti.

Jam staiga kilo mintis, tarsi aidas vienos panašios minties iš anksčiau. Kai Astrida mirė gimdydama, jis nukirpo tris ilgius jos plaukų, pats nesuprasdamas kam. Dabar jis išnešė avį į lauką, nukirpo vilną ir sudėjo į maišą. Kūną paliko ganyklos pakrašty, tegul kranklys pasiima savo.

Eirikas nušlavė sniegą nuo skerdyklos akmens laidaro pakraštyje. Atsisėdo ir susimąstė. Tada patraukė į kelią per pelkes ir kirto Brėją su nešuliu, kuris pasirodys esantis didžiausia brangenybė, kokią tik jam buvo dovanoję šie kalnai. Jis grįžo namo į sodybą ir atidavė ėriuką dukterims sakydamas, kad už tai, jog jis gyvas, lygiai kaip ir jūs pačios, turime dėkoti motiniškoms galioms.

Iš šio ėriuko vilnos buvo nuaustas Heknių audinys. Jis taps seserų gyvenimo darbu, jos audė jį atskiriomis staklėmis, o darbą užbaigė tik savo mirties dieną. Audinys buvo sukurtas pagal senovės skandinavų tradicijas, su mįslingais žmonių, gyvūnų ir vilkolakių atvaizdais. Kai kurias vietas seserys nuaudė iš aklosios avies vilnos, kitas – iš ėriuko išorinio kailio, kuris žėrėjo kaip sidabras. Be to, buvo sakoma, kad vienas motyvas perteikęs Astridos Heknės pasiaukojimą, ir jį seserys įpynusios savo motinos plaukų.

Iš puoduko maitinamas ėriukas užaugo avinu ilgais gaurais ir riestais ragais. Jis mėgo pasistiebęs ant užpakalinių kojų graužti šermukšnių ir blindžių lapus, todėl Heknių dvynės praminė jį Lapiniu. Kaip ir kitų avių veislių, per kartų kartas augintų butangeniečių, atstovai, Lapinis turėjo dvisluoksnį kailį ir visus metus gyveno lauke. Lietus nuvarvėdavo nuo išorinio kailio, o vidinė vilna išlaikydavo šilumą. Jis pakluso metų laikų ritmui ir šerdavosi sprogstant lapams. Tuomet seserys pasidėdavo jį ant kelių ir nukirpdavo vilną. Dvynėms atrenkant puošnius žibančius išorinius plaukus, Lapinis laigydavo plikas aplinkui, laimingas atsikratęs žiemos gaurų.

Vasarą jis kasdien lydėdavo seseris nuo Heknių sodybos iki derva kvepiančios stulpinės bažnyčios. Jos atlinguodavo savotišku trijų ketvirtinių ritmu, atsisėdavo nugara į šventoriaus mūrą ir dirbdavo saulėje smulkius darbelius. Šiapus tvoros buvo nešventinti savižudžių ir myriop nuteistųjų kapai, tarp jų Halfrida pasėjo usnių savo mylimajam atminti, škotų kareiviui, kuris turėjo iškelti, nes ji negalėjo atsiskirti nuo sesers. Šitai žinojo tik nedaugelis. Žmonės matė, kad avinas ganosi tarp nešventintų kapų, ir nusprendė, kad jo vilna kažkaip įgijo nelaimingų vėlių išminties, būdingos tiems, kurie neranda ramybės nešventintoje žemėje ir dėl to, savaime suprantama, turi daug laiko mąstyti.

Kitapus šios mūrinės tvoros stovėjo vyras. Jis buvo vardu Sigvardas K. Kraftas, pastoriavo Butangene nuo 1591 metų. Jam teko palaidoti Heknių seserų motiną, jis pakrikštijo mergaites ir to krikšto parapijiečiai niekada neužmiršo. Nuo pat gimdymo ėmė sklisti šnekos. Visuose kampuose plakė pikti liežuviai ir daugelis tvirtino, kad tik raganavimas galėjo užtraukti motinai tokią nelaimę.

Kraftui kliuvo sunki užduotis apraminti kaimiečius. Jam pačiam teko išvysti naujagimes mergaites ir paspausti jas jungiančią odos klostę. Atrodė, kad ši visiškai nejautri.

Dėl apsigimusių ar nesveikų vaikų dažniausiai buvo kaltinama raganystė ir tokiais atvejais žmonės sakydavo, kad tai požemio gyventojų pakišta išpera, o tikrasis žmonių vaikas gyvenantis kažkur kitur. Toks paaiškinimas palengvindavo tėvų kančias, nes šis besiseilėjantis padaras tuščiu žvilgsniu nėra jų vaikas, todėl nevertas tokio pat dėmesio, o gal ir visai jokio, nes dar pasitaikydavo, kad naujagimiai prapuldavo taip ir neįrašyti į bažnyčios knygą. Juos palikdavo miške ir jų riksmas pritraukdavo lapę ar vilką, o jei žvėrys būdavo užsiėmęs kitais reikalais, tą patį darbą puikiausiai atlikdavo ir nakties šaltis.

Pedantai jo kolegos tokiam požiūriui neprieštaravo, nes rinkinyje *Tischreden** Martynas Liuteris teigė, kad „laumiukai

* „Užstalės pašnekesiai“ (vok.). (Čia ir toliau – *vert. past.*)

ir apsigimėliai sukurti Šėtono ir žmonių kančioms pakišti vietoj tikrojo vaiko“.

Kraftas pripažino visuotinį liuteronų tikėjimą, jog kaip tik dabar vyksta lemiamą kovą tarp Dievo ir Velnio. Kova, kurioje žmogui sunku susigaudyti ir dėl to jis gali būti lengvai sugundytas Nelabojo. Bet jis jautėsi artimas savo parapijai ir gėdijosi dvasininkų ir valdininkų, puolančių į šią kovą su tokiu beširdišku nuožmumu, kuris greičiau jau atrodė sukurstytas paties Šėtono.

Studijuodamas Kopenhagoje Kraftas buvo skaitęs senovės graikų raštų. Nuo tada gyvenime jis dažnai vadovavosi, kartais net slapčia, Aristotelio mokymu. Tarp dvasininkų jis jautėsi vienintelis taip mąstantis, ir jam atrodė, kad Bažnyčia ima mąstyti vis keisčiau ir keisčiau. Bet koks neįprastas įvykis buvo laikomas Dievo ženklu ir turėjo būti tučtuojau išaiškintas. Jei vaikas gimė su šešiais pirštais arba kreivu stuburu, tai galėjo būti tiesiog priminimas apie blogą elgesį arba prastą moralę. Tačiau vyskupas, įsikūręs Osle, už kelių dienų kelio nuo čia, tokį gimdymą kaip šis Butangene palaikytų pačiu dramatiškiausiu ženklu. Du naujagimiai galėjo netgi pritraukti mokslo vyrus, turėsiančius juos ištirti, o gal net nusivežti į Kopenhagą, kur šviesiausi Bažnyčios protai turės išaiškinti įvykio prasmę.

Tie patys mokslo vyrai tikriausiai manys, kad aukštesnės jėgos – gal net pats Velnias – atsiuntė į žemę kuo tikriausią *monstrą*.

Šis žodis buvo skirtas patiems rečiausiems ir baisiausiems atvejams. Žodžiu *monstrum* buvo vadinama ne vien gąsdinanti būtybė. Tie, kurie gerai mokėjo lotyniškai, žinojo, kad jis reiškė „dievų perspėjimą“. Kopenhagoje Kraftas sužinojo, kad po visą Europą jau daugiau nei šimtą metų cirkuliavo pamfletai, aiškinantys, kaip suprasti apsigimusius vaikus. Suaugę dvyniai, anot Bažnyčios išminčių, buvo pats niūriausias iš perspėjimų, nes jis skelbė apie ateinančią paskutinio teismo dieną ir apokalipsę.

Kitą dieną po gimimo Kraftas apsisprendė. Jis žinojo, kas laukia, ir stojo į Jėzaus pusę būsimoje kovoje su paskalomis ir savo viršenybe. Seserų gimimas visai nėra joks blogas ženklas,

nusprendė jis. Atvirksčiai. Astridos dukterys esančios viena rečiau Viešpaties dovanų. Jis neleido niekam už nuošalaus kaimo ribų sužinoti apie dvynes ir greitai jas pakrikštijo, kad šios gautų Dievo globą. Stulpinė bažnyčia buvo sausakimša, pakrikštijęs jas Halfrida ir Gunhilda Heknėmis, jis atsigrėžė į parapijiečius ir tarė:

Dievas nusprendė šias mergaites sujungti. Mes, žmonės, per menki, kad suvoktume visus jo ketinimus. Bet Šventasis Raštas moko, kad nevalia žmogui atskirti to, ką Dievas sujungė. Todėl leiskime joms gyventi tarp mūsų bičiulystėje kaip dviem seserims. Dviem paprastoms seserims.

Heknių seserys užaugo. Sveikinosi drauge pritūpdamos ir žiūrėjo žmonėms tiesiai į akis. Žiemą joms sunkiau sekdavosi vaikščioti, bet tėvas sumeistravo plačias roges, kad galėtų su kitais vaikais leistis nuo stačių šlaitų ar lakstyti Liosneso ežero ledu. Suėjus dvylikai metų atsirado požymių, kad jos bus aukštos ir gražaus veido, o penkiolikos jau praaugo puse galvos bendramžes mergaites, ir kadangi buvo visiškai vienodos, palikdavo stulbinantį įspūdį. Plaukai visuomet būdavo supinti į gražias, įmantrias kasas ir bet kuris vyras galėjo patvirtinti, kad jeigu ne įgimta yda, seserys būtų galėjusios pritraukti piršlių iš didžiausių sodybų.

Tačiau niekas niekada nesipiršo, tai buvo neįsivaizduojama dviem merginoms, kurios pro visas duris turėdavo žengti šonu ir kurioms neteko patirti, ką reiškia, kai tau užduoda klausimą atskirai. Visuomet tik daugiskaita arba pusė, be to, jos dalijosi kai kuriais pojūčiais ir nujausdavo, ką kita apie ką nors manys, todėl ginčydavosi ilgai ir desperatiškai, nes nė viena negalėdavo niekur pabėgti. Dažniausiai sakinius pradėdavo Halfrida, o užbaigdavo Gunhilda. Jei dėl ko nesutardavo, imdavo viena kitą pertraukinėti ir atrodydavo, kad abidvi sykiu ir prieštarauja sau, ir mėgina save pačią įtikinti, ir negalėjai suprasti, ką jos iš tikrųjų turi omenyje. Dažnai tekdavo tiesiog užbaigti vis tais pačiais žodžiais, nusakančiais tai, ko gyvenime neįmanoma pakeisti:

„Taip buvo, taip yra ir taip bus.“ Išvardavo tai visuomet ta pačia tvarka. Halfrida pradėdavo nuo „taip buvo“, Gunhilda pridurdavo „taip yra“, o tada abidvi chorū užbaigdavo.

Jų audiniai kuo toliau, tuo labiau išsiskyrė. Jos įpindavo motyvus pirštais, kiekvieną atvaizdą ir kiekvieną figūrą, ir darėdavo tai ypatingu nelygiu ritmu. Žėrinti Lapinio vilna buvo sukaršta ir suverpta. Spalvoms jos naudojo tokius augalus kaip viržiai, šaltekšniai ir miegalės. Iš kalnų karklų žievės išgaudavo tekančios saulės ryškumo geltonį, o darželyje pasėjo raudžių ir mėlžolių. Pirmosios suteikė kraujo sodrumo raudonį, o antrosios – vasaros dangaus mėlį. Siūlai išeidavo tokie gražūs, kad daug galvoti nelinkę namiškiai dažymo procesą ėmė vadinti *magija*. Seserys nenorėjo išduoti, kaip jos tai daro, ir kai kurie iš pavydo ėmė teigti, kad per tuos savaites trunkančius augalų džiovinimus ir raugimus vyksta kažkas mistiško. Nė vienas nesuprato, kad merginos paprasčiausiai gėdijosi, nes mėlžolių lapus pamerkdavo į savo pačių šlapimą, kad išsiskirtų spalvos, ir todėl niekam nepasakojo apie „naktipuodžio mėlio“ kilnę.

Eirikas Heknė retai kada įsileisdavo į sodybą svetimus. Jis labiausiai bijojo, kad Bažnyčios išminčiai gali sužinoti apie seserų būklę, kad jas gali pagrobtį už atlygį, nes buvo kalbama, jog kai kurie karaliai namuose laiko apsigimusius žmones pramogai.

Todėl jam kilo įtarimas, kai sužinojo, kad sodyboje apsilankė keistai apsitaisęs vyras ir paliko odinį kapšėlį su raudonu antspaudu ant raištelio. Jis buvo skirtas seserims, bet namiškiai nedrįso joms jo įteikti bijodami, kad viduje gali būti kas nors užburta. Eirikas šoko ant arklio ir pasivijo atvykėlį ties Liosneso pelkių galu. Žmogus pasisakė esantis prekeivis nuo Miorės apylinkių ir perėmęs kapšėlį iš vieno škotų pirklio prieš kelis mėnesius. Jis neturintis perduoti jokios žinios ir paaiškino tik tiek, kad jam gerai sumokėję už padarytą lankstą į Butangeną ir kad jis esantis garbingas žmogus.

Kapšelyje buvo dovanos nuo škoto vaikinuko, kurį Halfrida buvo įsimylėjusi Dovrėje. Eirikas su siaubu prisiminė, kaip seserys tuomet pamėgino peiliu persirėžti jas skiriančią kremzlę,

kad Halfrida galėtų iškeliauti kartu su mylimuoju, taip pat atsiminė pastoriaus Krafto žodžius: „Ką Dievas sujungė...“

Bet jis perdavė joms kapšelj, ir nuo tos dienos abidvi seserys nešiojo po sidabrinį žiedą. Ant Gunhildos žiedo išskaptuotus raštus ateities kartos pavadinis keltiškais motyvais. Halfridos žiedas buvo platesnis ir turėjo raštą, kurį suprato tik ji viena.

Sidabro gebėjimas gydyti žaizdas, – tiek matomas, tiek paslėptas, – Sigvardui Kraftui buvo žinomas. Savo parapijoje jam teko tvarkytis su ištisu knibždėlynu nežabotų tikėjimo apraiškų, nes Butangene gyvavo ne vien krikščionybė, bet ir senojo skandinavų tikėjimo liekanos, taip pat nesuskaičiuojama galybė stebuklingų būtybių, tiek gerų, tiek piktavalių. Žmonės tikėjo jomis tvirtai ir be išlygų nuo pat mažų dienų, nes vaiko protas yra lyg balta drobė, ir tai, ką suaugusieji ant jos nutapė, liko visiems laikams. Krafto nuomone, kai kurie iš tų padarų buvo netgi tam tikra prasme naudingi. Jo žmona kuo rimčiausiai aiškino vaikams, kad upėje prie malūno slepiasi vandenys, nes jie negalėjo prižiūrėti vaikų visą laiką, ir ši paprasta atbaidomoji priemonė sergėjo, kad mažieji nelįstų į pavojingas vietas.

Todėl kaimiečiams buvo leista laikytis savo papročių. Galima teigti, kad jie padėdavo suvaldyti gyvenimą. Bėdos įgydavo aiškias priežastis ir prieš jas buvo galima imtis priemonių, ar tai reikštų persižegnoti virš pieno kubilio, ar pakišti po podėlio siena sviesto, kad greičiau ateitų pavasaris. Taip pat Kraftas visuomet atsargiai vartojo sąvoką *nuodėmė*, nes perdėtas griežtumas tik sukeltų apatiją ir kaltės jausmą, kaimiečiai liktų įkalinti pasaulyje, kurio jie negalėjo suvokti, o tuo labiau kontroliuoti.

Šitaip Kraftas, pasitelkdamas visą įmanomą atsargumą ir išmintį, stengėsi išvairuoti Viešpaties laivą per šiuos pavojingus tikėjimo vandenis. Ir ilgą laiką gyvenimas tekėjo daugiau ar mažiau žmogiška vaga, kol 1617 metais jis sulaukė susukto rašto su karaliaus antspaudu. Taip buvo vienas pirmųjų šalies spausdintų įstatymų. Išvyniojęs popierių jis pamatė pavadinimą:

„Nurodymas dėl raganų ir jų bendrininkų“. Perskaitęs įstatymą Kraftas sunkiai klestelėjo ant suoliuko.

Nuo šiol jis ir visi šalies valdininkai turėjo naują kertinį įsakymą: iš visų jėgų persekioti raganystę. Jei tik kas pasirodys turėjęs santykių su Velniu, tuoj pat jį ant ešafoto. Mirties bausmė *be jokio pasigailėjimo*. Po mėnesio Kraftas gavo naują nurodymą. Gyventojų polinkis į puošybą privalo būti pažabotas. Turi liautis nereikalingos išlaidos vestuvėms ir laidotuvėms. Šalin brangakmenius ir perlus.

Ir – sidabrinčius papuošalus.

Kraftas nujautė, kodėl įstatymai atsirado būtent dabar. Miestuose buvo pompastiškai švenčiamas Martyno Liuterio tezių šimtmečio jubiliejus ir karalius Kopenhagoje norėjo pasirodyti kaip ištikimas, uolus protestantas.

Teisybė, raganavimo buvo prisibijoma nuo seniausių laikų, bet Kraftui atrodė, kad nuo 1617 metų žmonių gyvenimus tiesiog apnuodijo Šėtono bendrininkų baimė. Jo kolegos mėgo demonstruoti galią ir naujuosius nurodymus puolė vykdyti geležimi bei ugnimi. 1618-aisiais dvi merginos iš gretimo Fruno kaimo buvo sudegintos gyvos. Iš dviejų šeimų buvo atimtos sodybos ir visus šeimynyškščius ištrėmė iš šalies. Esą jie lankęsi pas užkalbėtoją ir paprašę jos padėti susirgusiems vaikams. Po metų Fruno pastorius liudijo prieš dar dvi merginas ir taip pat pasmerkė jas mirčiai ant laužo.

Kraftas žinojo, kaip sunku elgtis teisingai, kai užpuola liga. Juodu su žmona patys šitaip neteko dviejų vaikų. Šioje naujoje kovoje jis jautė dar didesnę bejėgiškumą. Keisčiausios interpretacijos virsdavo įtarimais. Lengviausia pasirinkti kokį vieną draudimą ir jo laikytis, tuomet gali įtarinėti visus jo laužytojus. Įstatymas įžiebė dar vieną gaisrą – pavydą. Ištikus nelaimėi, Kraftui prireikdavo iš visų jėgų kautis su liežuvavimu. Amžinai kas nors būdavo kaltas dėl nelaimės ar ligos. Amžinai kas nors būdavo paklojęs tvarte užkeiktų šakų, kai pabėgdavo karvė, amžinai kas nors būdavo užkerėjęs, kai moteris negalėdavo susilaukti vaikų, amžinai gandai apie žmones, pjaustančius nuo

stulpinės bažnyčios skiedras, kad galėtų sudaryti sutartį su Nelabuoju.

1619-aisiais Kraftas nugirdo niūrius gandus. Kaip ūkininkas, ruošiantis sodybą audrai, jis leidosi į tris keliones po aplinkinius kaimus, neišsiduodamas, kad yra pastorius. Kalbėjosi tiek su vargšais, tiek su ponais. Sėdėjo prie triukšmingų stalų smuklėse bei arklių stotyse ir klausėsi. O grįžęs namo jau žinojo, kas Butangene taps pirmuoju pavydo taikiniu: dvi apsigimusios audėjos, pernelyg geros, kad galėtum suvokti protu.